

K E N D E L S E

Per Aarsleff A/S
(advokat Majse Jarlov, Hellerup)

mod

Fredensborg Spildevand A/S
(advokat Annelouise Dalgaard Pedersen, Hellerup)

Den 26. januar 2018 iværksatte Fredensborg Spildevand A/S (herefter Fredensborg Spildevand) en begrænset licitation uden forudgående prækvalifikation efter tilbudsloven (lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007 om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren med senere ændringer) vedrørende en rammeaftale om foringer af hoved- og stikledninger (NO-DIG kloakfornyelse).

Rammeaftalen omfattede strømpeforinger i forbindelse med forbedring af kloaknettet i Fredensborg Spildevands område. Tildelingskriteriet var fastsat til ”det økonomisk mest fordelagtige bud” med underkriterierne ”Pris” (vægt 55 %) og ”Kvalitet” (vægt 45 %) med delkriterierne ”Organisation” (vægt 15 %), ”Optimering” (vægt 15 %) og ”Miljø og arbejdsmiljø” (vægt 15 %). Rammeaftalens varighed var 2 år med mulighed for forlængelse med 1 år ad gangen i op til 2 år. Fredensborg Spildevand vurderede, at værdien af renoveringsarbejdet var 1,5 mio. kr. pr. år, svarende til 6 mio. kr. over 4 år.

Per Aarsleff A/S, Villy Poulsen A/S og Insituform A/S blev opfordret til at byde på opgaven. Licitationsbetingelserne blev udsendt den 26. januar

2018.

Ved udløbet af fristen for at afgive tilbud den 9. februar 2018 havde alle 3 virksomheder afgivet tilbud. Den 5. marts 2018 besluttede Fredensborg Spildevand at indgå kontrakt med Villy Poulsen A/S.

Den 7. maj 2018 indgav Per Aarsleff A/S (herefter Per Aarsleff) klage til Klagenævnet for Udbud over Fredensborg Spildevand. Klagen har været behandlet på skriftligt grundlag.

Per Aarsleff har nedlagt følgende påstande:

Påstand 1

Klagenævnet for Udbud skal konstatere, at Fredensborg Spildevand har handlet i strid med ligebehandlingsprincippet i tilbudslovens § 2, stk. 3, ved at have foretaget en evaluering af Villy Poulsen A/S' tilbud i forhold til delkriteriet "Miljø og arbejdsmiljø", som ikke er i overensstemmelse med angivelsen i det offentliggjorte licitationsmateriale og tilbuddets indhold.

Påstand 2

Klagenævnet for Udbud skal annullere Fredensborg Spildevands beslutning af 5. marts 2018 om at tildele kontrakten til Villy Poulsen A/S, jf. lov om Klagenævnet for Udbud § 13, stk. 1, nr. 2.

Per Aarsleff har taget forbehold for senere at nedlægge påstand om erstatning.

Fredensborg Spildevand har nedlagt påstand om, at klagen ikke tages til følge.

Sagens nærmere omstændigheder

Betingelserne for licitationen var nærmere beskrevet i dokumentet "Særlige Betingelser (SB)". Heraf fremgår:

- ” ...
1.1 Udbudsform, udvælgelses- og tildelingskriterier
... ”

De enkelte underkriterier og deres vægt er:

- Pris (55 %)
- Kvalitet (45 %)
 - Organisation: 15%
 - Optimering: 15%
 - Miljø og arbejdsmiljø: 15%

De enkelte underkriterier beskrives supplerende i punkterne 1.1.1 – 1.1.4

1.1.1 Pris (vægt 55%)

Der skal udfyldes en tilbudsliste, der består henholdsvis af meterpriser på foring samt enhedspriser for renovering af kloakledninger mv. generelt.

De samlede mængder i tilbudslisten er baseret på bygherrens skøn over de arbejder, der skal udføres i aftaleperioden.

Det tilbud, hvor tilbudssummen er lavest, tildeles 10 point, mens øvrige tilbud tildeles point efter følgende formel:

$$\text{Aktuelt point} = 10 * [\text{Laveste pris} / \text{Aktuel pris}]$$

1.1.2 Organisation (vægt 15%)

Der skal vedlægges en organisationsplan for den konkret udbudte opgave ved tilbuddet. Planen skal indeholde en liste over de medarbejdere – herunder også underleverandører – som tilbudsgiver vil anvende til løsning af opgaver inden for den udbudte rammeaftale.

Organisationsplanen skal indeholde en beskrivelse af de medarbejdere, som tilbudsgiver vil anvende til alle type opgaver, herunder mødeaktiviteter, gennemførelse af arbejdet i marken og håndtering af kvalitetskontrol. For nøglemedarbejdere, der deltager i arbejdet (herunder projektleder, entreprenør og formand), skal erfaring og uddannelsesniveau oplyses i form af CV for hver nøglemedarbejder, og der skal vedlægges eventuelle certifikater, som kan have relevans for opgavens udførelse.

...

1.1.3 Optimering (vægt 15%)

Tilbudsgiver skal i samarbejde med bygherren løbende arbejde for at optimere arbejdsprocesserne samt forbedre kvaliteten af arbejdet og de anvendte materialer. Entreprenøren skal komme med forslag til optime-

ring for aftaleperioden, som denne forpligter sig til at gennemføre.

Tilbudsgiver skal i tilbuddet redegøre for, hvorledes der løbende vil blive arbejdet for udviklingen af arbejdsprocesser, kvaliteten og målopfyldelsen i de[n] konkrete aftale. Tilbudsgiver skal opfordres til at fremkomme med forslag til udvikling af såvel arbejdsmetoder som samarbejde.

Tilbudsgiver skal i tilbuddet endvidere redegøre for, hvorledes tilbudsgiver vil arbejde med forbedring af kvaliteten samt optimering og udvikling i samarbejdet.

Ved bedømmelsen lægges vægt på:

- Innovative forslag, der kan forbedre kvalitet, pris, miljø eller arbejdsmiljø
- Forslag, der er konkrete og værdiskabende
- Forslag, der også forbedrer byherres arbejdsprocesser ved gennemførelse

1.1.4 Miljø og arbejdsmiljø (15%)

Der ønskes oplyst, hvilke tiltag der tilbydes for at minimere belastningen af miljøet ved gennemførelse af arbejderne.

Der ønskes en specifik redegørelse på nedenstående punkter, idet der ved bedømmelsen lægges vægt på:

At der tilbydes enkle, men relevante procedurer, som sikrer og dokumenterer et godt miljø og høj arbejdssikkerhed, f.eks. i forhold til:

- omfanget af brug af produkter med styren, PVC, epoxy
- affaldshåndtering
- udledning af CO₂, eksempelvis mængde pr installeret meter
- uheldsbegrænsning
- nabohåndtering og nærmiljø
- håndtering af arbejdsulykker og hvordan virksomheden arbejder med reduktion af arbejdsulykker
- hvordan virksomheden minimere installationsfolkernes kontakt til styren, epoxy og andre sundhedsskadelige stoffer, der kan komme i anvendelse ved foringsinstallation

Det kan desuden yderligere oplyses om indhold i en projektspecifik miljøstyrings-beskrivelse baseret på firmaets miljøcertificering f.eks. 14001 eller EMAS. Hvis firmaet er certificeret, skal det dokumenteres.

Kriterierne nævnt under pkt. 1.1.2 – 1.1.4 vil blive bedømt på grundlag

af følgende karakterskala:

Point	Vurdering
10	Fremragende, udtømmende opfyldelse af underkriteriet
9	
8	
7	Tilfredsstillende, nogen grad opfyldelse af underkriteriet
6	
5	Nogenlunde tilfredsstillende, række mangler
4	
3	
2	Utilstrækkelig, sporadisk opfyldelse af underkriteriet
1	
0	Ringe, uden elementer til opfyldelse af underkriteriet

”
...

Tilbudsgiverne skulle udfylde en tilbudsliste, og de skulle i den forbindelse bl.a. afgive priser på ”Foring af ledning” for rørdimensioner fra 150 mm op til 700 mm.

Fredensborg Spildevand modtog som nævnt tilbud fra Per Aarsleff, Villy Poulsen A/S og Insituform A/S. Ved brev af 5. marts 2018 meddelte Fredensborg Spildevand, at tilbuddet fra Villy Poulsen A/S var vurderet til være det økonomisk mest fordelagtige. De modtagne tilbud havde opnået følgende point ved evalueringen:

”

Bydende	-	Villy Poulsen A/S		Per Aarsleff A/S		Insituform A/S	
		Point	Vægtet	Point	Vægtet	Point	Vægtet
Pris		10	5.5	9.93	5.46	9.79	5.39
Organisation		9	1.35	9	1.35	6	0.90
Optimering		10	1.5	10	1.5	3	0.45
Miljø og arbejdsmiljø		10	1.5	10	1.5	7	1.05
Samlet vurdering		-	9.85	-	9.81	-	7.79

”

Tilbudsprisen fra Villy Poulsen A/S var samlet på 7.765.340 kr., mens Per Aarsleffs pris var 7.816.450 kr.

Af Fredensborg Spildevands evalueringsrapport fremgår i forhold til delkriteriet ”Miljø og arbejdsmiljø” bl.a. (ikke alle kolonner og rækker er medtaget i citatet):

»

	Villy Poulsen	Per Aarsleff
Hvad der lægges vægt på	Kommentar	Kommentar
omfanget af brug af produkter med styren, PVC, epoxy	Der anvendes OmegaLiner som er baseret på ikke blyholdigt PVC. Den bydende tilbyder at anvende Saertex Liner Premium, som har en permanent styrenresistent inder- og yderfolie. Formindsker udslip.	Der anvendes OmegaLiner som er b[a]seret på ikke blyholdigt PVC. Den anvendes strømpeføring som er opbygget på basis af polyesterharpisk, der udleder styren, dog under grænseværdierne. Stikledninger udføres med en lugtfri epoxyharpiks.
...		
udledning af CO2, eksempelvis mængde pr installeret meter	Der er vedlagt for Omega liner. Der er ikke vedlagt for Saertex Liner Premium.	Er vedlagt for alle anvendelig, dog ikke for alle dimensioner. Betyder intet da det giver at nogenlunde billede af de samlede ledningsstørrelser.
...		
håndtering af arbejdsulykker og hvordan virksomheden arbejder med reduktion af arbejdsulykker	Kvalitet- og miljøstyringsystem, certificeret under byggeriets kvalitetskontrol "Vedlagt" – Fokus på dette giver stort set ingen uheld eller ulykker.	AMU rørteknik undersøger alle uheld. Medarbejder kan skrive deres oplevelser i lukket facebook gruppe, vidensdeling.
hvordan virksomheden minimerer installationsfolkernes kontakt til styren, epoxy og andre sundhedsskadelige stoffer, der kan komme i anvendelse ved foringsinstallation	Diverse sikkerhedsudstyr Diverse kurser Ansatte har relevante vacciner	Alle medarbejder skal igennem arbejdsmiljøintrokursus. Ansatte har mulighed for at vælge sikkerhedsudstyr, som tilpasses den enkelte.
Samlet vurdering og score	Score 10: Alle punkter er beskrevet, og det kan tydelig læses at Villy Poulsen har sat fokus på dette område.	Score 10: Per Aarsleff har tydeliggjort alle punkter som vurderes efter, og opfylder dem alle til tops.

»

Af tilbuddet fra Villy Poulsen A/S fremgår bl.a.:

»1. Ledelsesresumé

...

Kvalitet, Miljø og arbejdsmiljø

...

VP følger følgende kvalitet-, miljø- og arbejdsmiljøstandarder:

- DS/OHSAS 18001:2800/BEK 1191 vedr. arbejdsmiljø
- Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 87 af 2005 om arbejdsmiljøcertifikat opnået gennem certificering af virksomhedens ar-

bejdsmiljøledelsessystem (arbejdsmiljøcertifikat)

- ISO 9001:2008 vedr. kvalitet
- ISO 14001:2004 vedr. miljø.

...

5.3.7 Tiltag til minimering af emissioner og støj før, under og efter installation

Miljø handler for VP om at mindske miljøpåvirkninger fra vore egne produktionsanlæg og byggepladser, samt tilbyde kunderne løsninger, der bidrager til et godt miljø samt et lavt energiforbrug, og dermed minimere vores CO₂-udledning og dermed emissioner.

Fokus på grundig granskning og planlægning af arbejdsopgaverne er en vigtig forudsætning, hvis man vil kunne holde brændstofforbruget på et minimum og dermed minimere emissioner. Vi vil til stadighed have fokus på, at finde nye metoder, hvormed man kan reducere energiforbruget, og dermed belaste miljøet mindst muligt.

Emissioner før, under og efter installation

Før installation

Vi har fokus på at reducere varmekonsumet mest muligt i forbindelse med installation med stram foring. Vi har bl.a. isoleret vores bygninger og materiel, hvor foringsproduktet opvarmes før installationen for at minimere spildvarme. På lageret opbevares foringsproduktet i en isoleret og opvarmet bygning. På den måde har foringsproduktet en højere udgangstemperatur, før den bliver hentet, og der skal derfor ikke bruges så meget energi i bilen for at varme den op til den nødvendige installationstemperatur.

Saertex lineren har en meget tyndere godstykkelse end en traditionel gammeldags filtstrømpe. Det betyder, at der, målt i volumen og vægt, er væsentlig mindre materiale i disse strømper, hvilket igen betyder at der samlet set bruges en mindre mængde råvarer og energi til fremstillingen og transport.

Under installation

Energiforbruget i forbindelse med installation ved stram foring er i forvejen lavere end energiforbruget i forbindelse med en traditionel gammeldags strømpeforing.

Behovet for energi til udhærdningen af vores glasfiberstrømper (Saertex liner) er væsentlig mindre end de gammeldags filtstrømper, da en glasfiber strømpe har den samme styrke ved en langt mindre godstykkelse. En tyk filtstrømpe skal varmes helt igennem i hele materialets godstyk-

kelse, og det kræver selvsagt mere energi at varme en tyk strømpe i forhold til en tynd strømpe! Energibehovet vil være eksponentielt stigende med godstykkelsen.

VP anvender ikke filtstrømper til foring af hovedledninger, og vi har derfor ikke konkrete målinger på forskellen i energiforbruget, men vi ved, at der er en betydelig forskel, fordi installationstiden (= den tid der skal bruges til at opvarme en filtstrømpe) er væsentlig længere.

For at minimere energiforbruget til at udhærde filtstrømper i store dimensioner, anvendes der varmt vand, da vand er en mere effektiv varmekilde. Energiforbruget vil godt nok være mindre, men hvad så med det ressourcspild, der ligger i, at så meget vand ”går til spilde”? Det er altså bedre for energiforbruget men værre for vores fælles vandressourcer.

...

Nyt og tyndere produkt fra Saertex

Energiforbruget reduceres yderligere, hvis man kan minimere tykkelsen på foring. Saertex Liner S+ er i større dimensioner være min. 1 – 2 mm. tyndere end normale glasfiber linere, og kræver derfor endnu mindre energi i forbindelse med afhærdningen. Dermed et bedre klima og miljø aftryk i forhold til gængse strømpeforingsprodukter.

...

5.3.9 Sikkerhed under installation

Sikkerhedsudstyr – Alle vores biler der udfører arbejder med styrenholdige produkter er udstyret med behørig udsugning.

Hvor arbejdet udføres i brønde, opsættes treben ifølge lovkrav, og hvor der er risiko for styrendampe, anvendes der åndedrætsværn med friskluftforsyning.

Med VP's måleudstyr kan man løbende bestemme koncentrationen af styrendampe i luften og dermed sikre, at koncentrationen aldrig overstiger grænseværdierne og kraven i nærværende udbud.

Vores medarbejdere er uddannet i, hvordan farlige stoffer håndteres (isocyanat og epoxy kursus) og har styrenkoncentrationsmåler til rådighed for dokumentation af styrenniveau.

Vaccination og uddannelse

For god ordens skyld kan vi nævne, at alle vores produktionsmedarbejdere har gennemført de ifølge Arbejdstilsynets anvisninger nødvendige vacciner for arbejde med og i forbindelse med spildevand, og de har alle

gennemgået uddannelsen ”Vejen som arbejdsplads”.
De der arbejder med epoxy eller styrenholdig polyester har endvidere gennemgået uddannelse for arbejde med Epoxy og Isocyanater.”

Tilbuddet fra Villy Poulsen A/S var vedlagt et dokument dateret 11. december 2017 med overskriften ”Deklaration”. Under punktet ”System- og Produktbeskrivelse” fremgår bl.a.:

”Omega liner er et grønt plastrør, som tilvirkes ved ekstrudering. Under produktionen sammenfoldes røret således at tværsnittet reduceres med 30-40 %. Materialesammensætningen er baseret på en råvare bestående af modificeret PVC uden styren, phthalater og bly.

Omega - liner produceres i følgende standarddimensioner, som lagerføres til hurtig levering fra 100mm til 500mm...”

Parternes anbringender

Ad påstand 1

Per Aarsleff har gjort gældende, at Fredensborg Spildevand har begået fejl under evalueringen af tilbuddet fra Villy Poulsen A/S. Det vindende tilbud er mangelfuldt i sin beskrivelse af 3 ud af de i alt 7 vurderingsparametre, som tillægges betydning i forhold til delkriteriet ”Miljø og arbejdsmiljø”. Disse mangler skal afspejles i pointtildelingen, og dette er ikke sket, idet Fredensborg Spildevand har tildelt Villy Poulsen A/S’ tilbud 10 point svarende til de point, som Per Aarsleffs tilbud opnåede. Fredensborg Spildevand har derfor overtrådt ligebehandlingsprincippet i tilbudslovens § 2, stk. 3, ved at have evalueret tilbuddet fra Villy Poulsen A/S i forhold til delkriteriet ”Miljø og arbejdsmiljø” på en måde, som ikke stemmer overens med licitationsmaterialets angivelse. Fejlen ved evalueringen medførte, at tilbuddet fra Villy Poulsen A/S uberettiget opnåede 10 point i forhold til delkriteriet ”Miljø og arbejdsmiljø”.

Det fremgår af licitationsbetingelsernes pkt. 1.1.4, at Fredensborg Spildevand ønskede oplyst, ”hvilke tiltag der tilbydes for at minimere belastningen af miljøet ved gennemførelse af arbejderne”. Der blev derfor stillet krav om ”en specifik redegørelse på nedenstående punkter, idet der ved bedømmelsen lægges vægt på:

”At der tilbydes enkle, men relevante procedurer, som sikrer og doku-

menterer et godt miljø og høj arbejdssikkerhed, f.eks. i forhold til:

- omfanget af brug af produkter med styren, PVC, epoxy
- affaldshåndtering
- udledning af CO₂, eksempelvis mængde pr installeret meter
- uheldsbegrænsning
- nabohåndtering og nærmiljø
- håndtering af arbejdsulykker og hvordan virksomheden arbejder med reduktion af arbejdsulykker
- hvordan virksomheden minimerer[r] installationsfolkernes kontakt til styren, epoxy og andre sundhedsskadelige stoffer, der kan komme i anvendelse ved foringsinstallation”

Fredensborg Spildevands pointmodel havde karakter af en absolut pointmodel, hvorefter den bedst tænkelige opfyldelse af de fastsatte underkriterier resulterede i 10 point. Denne topkarakter var ifølge Fredensborg Spildevands pointmodel reserveret til de tilbud, der indeholdt en beskrivelse, der vurderedes som ”Fremragende, udtømmende opfyldelse af underkriteriet”.

Udledning af CO₂

For at understøtte, ”hvilke tiltag der tilbydes for at minimere belastningen af miljøet ved gennemførelse af arbejderne”, skulle tilbuddene bl.a. indeholde en redegørelse, som omfattede udledning af CO₂. Tilbuddene skulle dog ikke indeholde en egentlig beregning af CO₂-udledningen med den konsekvens, at et tilbud, som ikke indeholdt en sådan beregning, skulle erklæres ukonditionsmæssigt.

Villy Poulsen A/S har tilbudt en løsning, som indebærer brug af produktet Omega Liner, der er et PVC-produkt, og af Saertex Premium Liner, der er et styrenholdigt polyesterprodukt. Ifølge Fredensborg Spildevands evalueringssrapport indeholder tilbuddet fra Villy Poulsen A/S alene beregning af CO₂-udledningen for produktet Omega Liner. Tilbuddet indeholder derimod ikke en beregning for produktet Saertex Premium Liner. Fredensborg Spildevand fandt på evalueringstidspunktet anledning til at påpege den mangel i tilbuddet, at der ikke var indeholdt en CO₂-beregning for begge de tilbudte produkter. De øvrige tiltag, som tilbuddet måtte indeholde til eliminering af emissioner, blev derimod ikke vægtet og tillagt betydning i en sådan grad, at Fredensborg Spildevand fandt anledning til at anføre sine observationer i evalueringssrapporten.

Da Villy Poulsen A/S har tilbudt 2 centrale hovedledningsprodukter, og da tilbuddet alene beskriver CO₂-udledning for det ene produkt, skal den manglende tilstedeværelse af CO₂-beregning for det andet produkt således betragtes som en mangelfuld tilbudsbesvarelse i forhold til konkurrenceparameteret om udledning af CO₂.

Denne mangelfulde besvarelse skal nødvendigvis trække ned under tilbudsevalueringen med den konsekvens, at tilbuddet i forhold til delkriteriet ”Miljø og arbejdsmiljø” ikke kan vurderes som ”Fremragende, udtømmende opfyldelse af underkriteriet”, allerede fordi tilbuddet netop ikke indeholder en udtømmende opfyldelse i form af en fuld ud dækkende beskrivelse af CO₂-udledningen.

Efter tilbudslisten skulle tilbudsgiverne i øvrigt afgive tilbud på ”Foring af ledning” med rørdimensioner fra 150 mm op til 700 mm. Det fremgår imidlertid af Villy Poulsen A/S’ tilbud, at det tilbudte produkt Omega Liner alene produceres i dimensioner fra 100 mm op til 500 mm. Det kan derfor ydermere konstateres, at den CO₂-beregning, som er indeholdt i Villy Poulsen A/S’ tilbud, end ikke er dækkende for samtlige de rørdimensioner, der konkret er efterspurgt af Fredensborg Spildevand. Der mangler beregninger for alle de strømpeføringer af rør, der har dimensioner i spændet over 500 mm og op til 700 mm. Ud fra en objektiv konstatering indeholder Villy Poulsen A/S’ tilbud heller ikke på dette punkt en ”Fremragende, udtømmende opfyldelse af underkriteriet”, som lovligt kan resultere i topkarakteren 10.

Håndtering af arbejdsulykker, og hvordan virksomheden arbejder med reduktion af arbejdsulykker

Et andet forhold, som Fredensborg Spildevand specifikt har valgt at tillægge positiv vægt under sin vurdering af, ”hvilke tiltag der tilbydes for at minimere belastningen af miljøet ved gennemførelse af arbejderne”, er beskrivelsen af, hvordan tilbudsgiveren håndterer arbejdsulykker og arbejder med reduktion af arbejdsulykker.

Som begrundelse for tildeling af karakteren 10 blev det ifølge Fredensborg Spildevands evalueringsrapport endvidere tillagt betydning, at Villy Poulsen A/S tilbød et ”Kvalitets- og miljøstyringssystem, certificeret under byggeriets kvalitetskontrol”, idet certifikatet var vedlagt tilbuddet.

Det fremgår flere steder af Villy Poulsen A/S' tilbud, at virksomheden har et certificeret miljøstyringssystem, og at virksomhedens kvalitets- og miljøstyringssystem er certificeret under Byggeriets Kvalitetskontrol. Tilbuddet var vedlagt et certifikat fra Byggeriets Kvalitetskontrol, men denne kontrolinstans kontrollerer og certificerer udelukkende kvalitetsstyringssystemer, og certifikatet dokumenterer derfor udelukkende, at Villy Poulsen A/S er certificeret efter kvalitetsstandarden ISO 9001:2015. Villy Poulsen A/S har derimod ingen certificering i forhold til de relevante miljø- og arbejdsmiljøstandarder, som er ISO 14001:2004 og OHSAS 18001:2008.

Fredensborg Spildevand har derfor fejlagtigt tillagt det positiv vægt, at Villy Poulsen A/S er certificeret, idet virksomheden netop ikke har en certificering, der er relevant i forhold til konkurrenceparameteret, som specifikt vedrører miljø og arbejdsmiljø og ikke kvalitetsledelsessystemer generelt.

Det kan tilsvarende konstateres, at Fredensborg Spildevand fejlagtigt har undladt at tillægge det negativ vægt, at Villy Poulsen A/S ikke er certificeret i forhold til miljø og arbejdsmiljø, selv om fraværet af en sådan certificering er særdeles relevant i forhold til at vurdere, ”hvilke tiltag der tilbydes for at minimere belastningen af miljøet ved gennemførelse af arbejderne”. Håndteringen af certificeringsspørgsmålet vidner om, at Fredensborg Spildevand ikke har haft tilstrækkelig indsigt i de relevante certificeringer på området og derfor ikke har opdaget, at Villy Poulsen A/S helt bevidst har beskrevet sin certificering på en måde, som kan misforstås ved en overordnet gennemgang af tilbuddet.

Minimering af installationsfolkernes kontakt til farlige stoffer

Et yderligere forhold, som Fredensborg Spildevand specifikt har valgt at tillægge positiv vægt under sin vurdering af, ”hvilke tiltag der tilbydes for at minimere belastningen af miljøet ved gennemførelse af arbejderne”, er tilbudsgiverens beskrivelse af, ”hvordan virksomheden minimere[r] installationsfolkernes kontakt til styren, epoxy og andre sundhedsskadelige stoffer, der kan komme i anvendelse ved foringsinstallation”.

Det fremgår af Fredensborg Spildevands evalueringsrapport, at det er tillagt betydning, at Villy Poulsen A/S har ”Diverse kurser”. Af pkt. 5.3.9 ”Sikkerhed under installationen” i Villy Poulsen A/S' tilbud fremgår bl.a.: ”Vores medarbejdere er uddannet i, hvordan farlige stoffer håndteres (isocyanat og epoxy kursus) og har styrenkoncentrationsmåler til rådighed for doku-

mentation af styrenniveau”, og ”De der arbejder med epoxy eller styrenholdig polyester har endvidere gennemgået uddannelse for arbejde med Epoxy og Isocyanater”. Det kan herefter konstateres, at Villy Poulsen A/S’ medarbejdere ikke har gennemgået uddannelse i sikkerhed ved polyesterstøbning, idet medarbejderne ikke er uddannet i at arbejde med polyesterstøbning, som indebærer kontakt med det farlige stof styren, selv om det tilbudte produkt Saertex Premium Liner netop indebærer brug af styren. Dette forhold bør allerede af denne grund trække ned ved Fredensborg Spildevands tilbudsevaluering.

En anden essentiel begrundelse for, hvorfor fravær af uddannelse vedrørende håndtering af styrenholdige produkter bør tillægges endog væsentlig negativ vægt under evalueringen, er, at gennemførelse af sikkerhedskurser vedrørende bl.a. polyesterstøbning er et lovkrav i medfør af Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1175 af 11. oktober 2007 med senere ændringer om foranstaltninger til forebyggelse af kræftisikoen ved arbejde med stoffer og materialer. Fraværet af denne uddannelse indebærer, at Villy Poulsen A/S ikke ifølge tilbuddets indhold og ordlyd kan udføre den udbudte opgave på et lovligt og miljømæssigt forsvarligt grundlag.

Benyttelse af pointmodel

Som redegjort for ovenfor indeholder tilbuddet fra Villy Poulsen A/S ikke en fuld ud dækkende beskrivelse af CO₂-udledning. Endvidere indeholder tilbuddet ikke en relevant certificering i forhold til miljø- og arbejdsmiljøsystemer. Endelig adresserer Villy Poulsen A/S’ tilbud ikke håndtering af lovpligtig medarbejderundervisning vedrørende håndtering af styrenholdige produkter, hvilket er en graverende fejl og mangel ved tilbuddet.

Ifølge Fredensborg Spildevands pointmodel er karakteren 10 forbeholdt den ”Fremragende, udtømmende opfyldelse af underkriteriet”. Den bedst tænkelige vurdering er ud fra pointmodellens opbygning således forbeholdt det tilbud, som objektivt set og uden hensyntagen til de konkurrerende tilbud indeholder den bedst tænkelige og udtømmende beskrivelse og opfyldelse af Fredensborg Spildevands krav og ønsker, som de er beskrevet i konkurrenceparameteret.

Konsekvensen af, at tilbuddet fra Villy Poulsen A/S beviseligt ikke indeholder en udtømmende opfyldelse af underkriteriet, er, at dette tilbud ikke bør opnå den bedst mulige vurdering. Det beror ikke på et skøn, men på en

objektiv konstatering, at Villy Poulsen A/S' tilbud som følge af en mangelfuld besvarelse i forhold til et konkurrenceparameter ikke skal have tildelt den højest mulige karakter som følge af udformningen af Fredensborg Spildevands pointmodel. Klagenævnet kan således på objektivet grundlag underkende, at Fredensborg Spildevand har tildelt Villy Poulsen A/S' tilbud 10 point i forhold til delkriteriet "Miljø og arbejdsmiljø", uden at der derved sker en kompromittering af det subjektive skøn, som Per Aarsleff i øvrigt anerkender, Fredensborg Spildevand er berettiget til at udøve i forbindelse med sin tilbudsevaluering.

Fredensborg Spildevand har gjort gældende, at evalueringen af tilbuddene i forhold til delkriteriet "Miljø og arbejdsmiljø" er foretaget som en samlet evaluering i forhold til de 7 kriterier, der fremgår af licitationsgrundlaget. Villy Poulsen A/S' tilbud afspejler ud fra en samlet evaluering en fremragende, udtømmende opfyldelse af delkriteriet svarende til pointtallet 10, og Fredensborg Spildevand har ved evalueringen af tilbuddet alene lagt vægt på forhold, som er beskrevet i licitationsgrundlaget, og pointtildelingen er således sket i overensstemmelse hermed.

Udledning af CO₂, eksempelvis mængde pr. installeret meter

Fredensborg Spildevand har i sin evalueringsrapport noteret, at Villy Poulsen A/S' tilbud ikke indeholder en beregning af udledning af CO₂ pr. installeret meter for begge de to produkter, som virksomheden tilbyder, men Fredensborg Spildevand har ikke i licitationsbetingelserne krævet en egentlig beregning af CO₂-udledningen. Efter delkriteriets ordlyd kunne en beskrivelse af CO₂-udledning eksempelvis ske som en beregning af mængde pr. installeret meter. Det var imidlertid ikke et krav, at tilbuddet indeholdt en sådan beregning, idet opfyldelsen af konkurrenceparameteret kunne godtgøres på anden vis.

Tilbuddet fra Villy Poulsen A/S indeholder en beskrivelse af forskellige tiltag til eliminering af emissioner, ligesom tilbuddet beskriver et konkret fokus på reduktion af energiforbruget. For produktet Saertex Liner beskrives i tilbuddet sammenhængen mellem produktets anvendelse, produktets styrker og energiforbruget i forhold til øvrige produkter, jf. pkt. 5.3.7. Tilbuddet indeholder således en specifik redegørelse for, hvordan Villy Poulsen A/S ved sit produktvalg og øvrige organisering sikrer mindst mulig udledning af CO₂, og Fredensborg Spildevands evaluering er derved sket i overensstemmelse med både tilbuddets indhold og formuleringen af delkriteriet.

Det er uden betydning, at tilbuddet fra Villy Poulsen A/S ikke indeholder en CO₂-beregning for alle rørdimensioner, allerede fordi licitationsbetingelserne ikke stiller krav om en beregning.

Håndtering af arbejdsulykker, og hvordan virksomheden arbejder med reduktion af arbejdsulykker

Per Aarsleffs anbringende om, at Villy Poulsen A/S ikke har nogen certificering i forhold til de relevante miljø- og arbejdsmiljøstandarder, synes at hvile på den fejlagtige antagelse, at Fredensborg Spildevand krævede (eller ønskede), at tilbudsgiverne var certificeret. Fredensborg Spildevand kunne i henhold til delkriteriet ”Miljø- og arbejdsmiljø” imidlertid alene lægge vægt på, ”[a]t der tilbydes enkle, men relevante procedurer, som sikrer og dokumenterer et godt miljø og høj arbejdssikkerhed, f.eks. i forhold til: ... håndtering af arbejdsulykker og hvordan virksomheden arbejder med reduktion af arbejdsulykker”, jf. Særlige Betingelser (SB), pkt. 1.1.4. Det var derved ikke et krav, at tilbudsgiverne var certificerede, ligesom Fredensborg Spildevand ved evalueringen alene kunne forholde sig til formuleringen af kriteriet.

Fredensborg Spildevand har ved evalueringen af Villy Poulsen A/S’ tilbud taget hensyn til samtlige de forhold, som er beskrevet i tilbuddet, herunder det, som virksomheden har anført under ledelsesresuméet.

Det fremgår i øvrigt af evalueringsrapporten, at Fredensborg Spildevand bl.a. har lagt vægt på 3 separate forhold (adskilt af henholdsvis , (komma) og – (tankestreg)), nemlig (i) ”kvalitets- og miljøstyringsstyringssystem”, (ii) ”certificeret under byggeriets kvalitetskontrol” og (iii) ”fokus på dette giver stort set ingen uheld eller ulykker”. Per Aarsleffs redegørelse for Fredensborg Spildevands evaluering af dette kriterium, herunder anbringendet om, det for evalueringen var afgørende, at tilbuddet henviste til en certificering efter ”byggeriets kvalitetskontrol”, er derfor misvisende.

Minimering af installationsfolkenes kontakt til farlige stoffer

Villy Poulsen A/S har i tilbuddets pkt. 5.3.9 oplyst om diverse sikkerhedsudstyr, diverse kurser og de ansattes relevante vacciner. Det forhold, at virksomheden ikke positivt har oplyst, at lovgivningen følges, kan ikke tillægges betydning ved evalueringen. Fredensborg Spildevand har ikke bedt tilbudsgiverne bekræfte, at de overholder gældende lovgivning. Villy Poul-

sen A/S har endvidere ikke i sit tilbud taget forbehold for at ville overholde gældende lovgivning.

I mangel af forbehold kan Fredensborg Spildevand gå ud fra (og i den efterfølgende kontrakt kræve), at tilbudsgiverne overholder gældende lovgivning. Overholdelse af den relevante lovgivning må i øvrigt betragtes som et almengyldigt mindstekrav, og det giver ikke mening at evaluere på tilbudsgivernes opfyldelse heraf.

Evalueringsrapportens udvisende

Det er tilsyneladende Per Aarsleffs opfattelse, at beskrivelsen i evalueringsrapporten skal betragtes som en udtømmende gengivelse af, hvilke forhold der er inddraget i evalueringen, og at Fredensborg Spildevand er afskåret fra at uddybe denne begrundelse under klagesagen.

Evalueringsrapporten er ganske kortfattet og er ikke udtryk for en udtømmende beskrivelse af de forhold, som er indgået i evalueringen. Rapporten afspejler, hvilket i øvrigt er ganske sædvanligt, i stikordsform noterne fra evalueringen af tilbuddene. Ordregiveren er til enhver tid berettiget (og efter omstændighederne også forpligtet) til at give en uddybende begrundelse for den tildelingsbeslutning, som er truffet. Fredensborg Spildevand har under klagesagen uddybet begrundelsen for den evaluering, som er foretaget. Det er ikke udtryk for, at evalueringen er ændret, men er alene udtryk for, at Fredensborg Spildevand har ønsket at give en uddybende begrundelse for den evaluering, som er gennemført.

Anvendelse af den offentliggjorte pointskala

Per Aarsleffs indsigelser er knyttet til 3 ud af de i alt 7 offentliggjorte konkurrenceparametre, som indgik i evalueringen under delkriteriet ”Miljø- og arbejdsmiljø”. Fredensborg Spildevand har – som det fremgår af evalueringsrapporten – ikke tildelt point på hvert af disse kriterier, men har i overensstemmelse med licitationsgrundlaget foretaget en samlet evaluering af tilbuddene i forhold til delkriteriet ”Miljø- og arbejdsmiljø”. Det afgørende var, i hvilken grad den tilbudte løsning opfyldte konkurrenceparametrene.

Det er fortsat Fredensborg Spildevands opfattelse, at tilbuddet fra Villy Poulsen A/S ud fra en samlet evaluering af de kriterier, som indgik i delkriteriet ”Miljø- og arbejdsmiljø”, skal tildeles pointtallet 10.

Fredensborg Spildevand har afslutningsvis anført, at en ordregiver har en vid skønsmargin i forbindelse med den kvalitative evaluering. Per Aarsleff bestrider ikke, at Fredensborg Spildevand ved evalueringen (udelukkende) har lagt vægt på de konkurrenceparametre, som følger af licitationsgrundlaget. Per Aarsleffs anbringender er alle baseret på det grundlæggende synspunkt, at evalueringen af Villy Poulsen A/S' tilbud ikke er korrekt. Klagenævnet kan imidlertid ikke efterprøve dette skøn, men alene efterprøve om de ganske vide rammer herfor er overskredet. Fredensborg Spildevand har dog udøvet sit skøn i nøje overensstemmelse med det, som fremgår af licitationsbetingelserne.

Ad påstand 2

Per Aarsleff har gjort gældende, at Fredensborg Spildevand har gjort sig skyldig i en grov overtrædelse af ligebehandlingsprincippet i tilbudslovens § 2, stk. 3. Fredensborg Spildevand har som dokumenteret under påstand 1 foretaget en tilbudsevaluering, som ikke stemmer overens med indholdet af licitationsmaterialet. Konsekvensen er, at tilbuddet fra Villy Poulsen A/S er fejlvurderet med det resultat til følge, at både Per Aarsleffs tilbud og Villy Poulsen A/S' tilbud har opnået 10 point i forhold til delkriteriet "Miljø og arbejdsmiljø", selv om tilbuddet fra Villy Poulsen A/S indeholder en række mangler. Tilbuddet fra Villy Poulsen A/S adskiller sig derfor fra Per Aarsleffs tilbud ved at have tilbudt en ringere opfyldelse af Fredensborg Spildevands ønsker til miljø og arbejdsmiljø.

Per Aarsleff har samlet opnået 9,81 vægtede point, hvorimod Villy Poulsen A/S har opnået 9,85 og dermed blot 0,04 point mere end Per Aarsleff. I lyset af omfanget af de påståede fejl og mangler ved Fredensborg Spildevands evaluering, skal en korrektion som minimum resultere i et margint kvalitetsløft svarende til en pointmæssig forskel på mindst 1 point mellem Per Aarsleffs tilbud og Villy Poulsen A/S' tilbud. Hvis Villy Poulsen A/S' tilbud havde opnået 9 point i stedet for 10 point i forhold til delkriteriet "Miljø og arbejdsmiljø", ville Villy Poulsen A/S i stedet for have opnået 1,35 vægtede point i stedet for 1,5 og dermed samlet 9,70 point. Per Aarsleff ville da have vundet licitationen.

Fredensborg Spildevand har gjort gældende, at tildelingsbeslutningen efter det ovenfor anførte ad påstand 1 ikke er behæftet med sådanne retlige mangler, at beslutningen skal annulleres.

Klagenævnet udtaler:

Ad påstand 1

Klagenævnet kan efter fast praksis alene tilsidesætte det skøn, som den ordregivende myndighed har udøvet ved bedømmelsen af tilbudsgivernes opfyldelse af kvalitative kriterier, hvis ordregiveren har overskredet den vide grænse, der gælder for ordregiverens skøn, eller har handlet usagligt. Klagenævnet erstatter herved ikke ordregiverens skøn med sit eget.

Per Aarsleff har overordnet gjort gældende, at Fredensborg Spildevands evaluering af Villy Poulsen A/S' tilbud i forhold til delkriteriet "Miljø og arbejdsmiljø" til underkriteriet "Kvalitet" har været behæftet med fejl, og at tilbuddet derfor fik tildelt et for højt pointtal. Det er Per Aarsleffs synspunkt, at tilbuddet fra Villy Poulsen A/S i forhold til 3 ud af de i alt 7 kriterier, som indgik i delkriteriet "Miljø og arbejdsmiljø", ikke var "Fremragende, udtømmende opfyldelse af underkriteriet", og at tilbuddet derfor ikke i forhold til dette delkriterium skulle tildeles 10 point.

Klagenævnet lægger til grund, at Fredensborg Spildevand ikke i licitationsbetingelserne krævede, at tilbuddene indeholdt en beregning af CO₂-udledningen pr. installeret meter for de tilbudte produkter (i relation til kriteriet "udledning af CO₂, eksempelvis mængde pr. installeret meter"), at tilbudsgiveren var certificeret i forhold til relevante miljø- og arbejdsmiljøstandarder (i relation til kriteriet "håndtering af arbejdsulykker, og hvordan virksomheden arbejder med reduktion af arbejdsulykker"), og at tilbudsgiveren skulle anføre, at gældende lovgivning om uddannelse vedrørende håndtering af farlige stoffer var overholdt (i relation til kriteriet "hvordan virksomheden minimere installationsfolkernes kontakt til styren, epoxy og andre sundhedsskadelige stoffer, der kan komme i anvendelse ved foringsinstallation"). Tilbudsgiverne kunne således på anden måde godtgøre, at de opfyldte de anførte kriterier, og der er ikke grundlag for at fastslå, at manglende CO₂-beregning, manglende certifikat eller manglende tilkendegivelse af, at gældende lovgivning overholdes, i sig selv medfører, at Fredensborg Spildevand er afskåret fra samlet at tildele tilbuddet fra Villy Poulsen A/S 10 point i forhold til delkriteriet "Miljø og arbejdsmiljø".

Efter de foreliggende oplysninger om indholdet af tilbuddet fra Villy Poul-

sen A/S har klagenævnet ikke grundlag for at konstatere, at Fredensborg Spildevand har overskredet grænsen for skønnet ved bedømmelsen af Villy Poulsen A/S' tilbud i forhold til delkriteriet "Miljø og arbejdsmiljø", eller at Fredensborg Spildevand har handlet usagligt. Den omstændighed, at Fredensborg Spildevand i evalueringsrapporten kortfattet har anført enkelte elementer fra tilbuddene, men ikke alt, hvad der er indgået i evalueringen i forhold til hvert kriterium i delkriteriet "Miljø og arbejdsmiljø", kan ikke føre til et andet resultat.

Klagenævnet tager herefter ikke påstanden til følge.

Ad påstand 2

Da klagenævnet ikke har taget påstand 1 til følge, er der heller ikke grundlag for at tage påstanden om annullation af tildelingsbeslutningen til følge.

Herefter bestemmes:

Klagen tages ikke til følge.

Per Aarsleff A/S skal inden 14 dage efter modtagelsen af denne kendelse betale 25.000 kr. i sagsomkostninger til Fredensborg Spildevand A/S.

Klagegebyret tilbagebetales ikke.

Erik P. Bentzen

Genpartens rigtighed bekræftes.

Heidi Thorsen
kontorfuldmægtig